Elevernas uppfattning om marginalisering i skolan

En kvantitativ undersökning i årskurs 9

Daniel Bäckroos & Niklas Heinonen

Examensarbete
Ergoterapi
2018

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Ergoterapi
Identifikationsnummer:	6415, 6416
Författare:	Daniel Bäckroos & Niklas Heinonen
Arbetets namn:	Elevernas uppfattning om marginalisering i skolan
Handledare (Arcada):	Tove Werner
Uppdragsgivare:	Ung i fokus

Sammandrag:
Detta arbete är ett beställningsarbete av föreningen Ung i fokus. Vår uppgift av föreningen var att undersöka hur elever uppfattar marginalisering inom skolmiljön. Syftet med detta arbete är att göra en kartläggning av ungdomarnas uppfattning om marginalisering i en skola. Enligt en finsk undersökning uppgår samhällets kostnader för en marginaliserad person under hens vuxna liv till ca. 370 000 euro. Referensramen i arbetet är teorin om aktivitetsrättvisa och stödreferenser som delaktighet, ungas mognadsprocess och teori gällande människans hälsa ur ett ergoterapeutiskt perspektiv. I undersökningen användes kvantitativ forskningsmetod med ett frågeformulär. Metoden är vald för att få en övergripande bild av situationen i skolan, där undersökningen ägde rum. I undersökning deltog 62 elever. Frågeformuläret bestod av flervalsfrågor och deltagarna kunde inte svara mera specifikt på de frågor vi ställde. Det här utgör en begränsning i undersökningen och arbetet, eftersom informationen är begränsad. Resultaten visar att problem finns men vi kan inte i denna undersökning få svar på vilka de specifika problemen är. Sammanfattningsvis har vi kommit fram till att marginalisering inte är ett omfattande problem i skolan men frågor gällande bemötande har visat sig vara ett problem. Med hjälp av undersökningsmaterialet och forskningsresultatet har vi kunnat ge rekommendationer för åtgärder som kan användas av både skolan och Ung i fokus. Rekommenderade åtgärder är att involvera ergoterapeutisk kunskap åt personal, exempelvis genom föreläsningar för att stöda den enskilda individen i skolan. Kunskapen skulle gälla människan som aktiv varelse och dess delfaktorer t.ex. aktivitet, bemötande och delaktighet. Rekommendationer för fortsatt forskning inom detta ämne är också med i detta arbete. Den här undersökningen och det här arbetet är en bra början till en förbättring gällande unga och deras mående i skolan.

Nyckelord:	Ung i fokus, marginalisering, delaktighet, bemötande, skola
Sidantal:	55
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Occupational therapy
Identification number:	6415, 6416
Author:	Daniel Bäckroos & Niklas Heinonen
Title:	Elevernas uppfattning om marginalisering i skolan
Supervisor (Arcada):	Tove Werner
Commissioned by:	Ung i fokus

Abstract:

This is a commission for the union 'Ung i Fokus'. Our task from the union was to investigate student's perception of marginalization within the school. The purpose of this thesis is to find out the youth's perception on marginalization in a school. The results can be used as prevention methods by the union or the school, where the study took place. According to a finnish study, a victim's expenses on the society during their lifetime is approximately 370 000 euro. We have used the theory of occupational justice as frame of reference in this thesis. As support references we have used participation, youths maturing process and the theory of human health from an occupational perspective. A quantitative research method with a questionnaire was used in this thesis. This method was used to get an overall picture of the situation in the school where the study took place. 62 students participated. The questionnaire consisted of multiple-choice questions which means that that the participants couldn´t answer more specific to the questions we´ve asked. This restriction has left us with a limited amount of information. To conclude, the results show that marginalization is not a widespread problem within the school, but certain problems related to how to treat others do occur. With help of the research material and study results, we have been able to recommend further actions that can be used by the union or the school. Recommended actions are to include occupational therapy knowledge to the staff e.g. through lectures to support the individuals in the school. The different areas of knowledge would include the human as an active being and its different side elements e.g. activity, how to treat others and participation. Recommendations for further studies are included in this thesis. This study and thesis is a good beginning to an improvement for the youth and their well-being in the school.

Keywords:	Ung i fokus, marginalisering, delaktighet, bemötande
Number of pages:	55
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

Innehåll

1 Inledning ... 5

2 Bakgrund ... 6

2.1 Marginalisering ... 6

2.2 Delaktighet ... 7

2.3 Doing, being, belonging och becoming i ungas liv ... 9

2.3.1 Doing ... 9

2.3.2 Being ... 9

2.3.3 Belonging ... 10

2.3.4 Becoming ... 11

3 Aktivitetsrättvisa ... 11

4 Tidigare forskning ... 13

5 Syfte och Frågeställningar ... 15

6 Metod ... 15

6.1 Undersökningsmetod ... 16

6.2 Datainsamling ... 18

6.3 Analys ... 18

7 God forskning ... 19

8 Resultatredovisning ... 21

9 Resultatdiskussion ... 32

9.1 Hur uppfattar eleverna marginalisering i skolan? ... 32

9.2 Hur bör skolan rikta sina resurser för att förebygga marginalisering i skolan? ... 35

10 Metoddiskussion ... 36

11 Reflektioner och förslag på fortsatt forskning ... 38

Källor ... 40

Bilagor ... 42

1 INLEDNING

Detta arbete är ett beställningsarbete av Ung i fokus som är en förening med fäste i huvudstadsregionen. Föreningen arbetar med förebyggande åtgärder för ungdomar. Föreningen ordnar olika program där man arbetar med att stärka ungdomarnas självkänsla och hur man kan skapa bättre sammanhållning i skolan. Man har även grupper där man diskuterar sexualitet och rusmedel som är aktuellt för elever i årskurs 9. (*Ungifokus*, 2018)

Vår uppgift av Ung i fokus var att arbeta fram material om hur elever uppfattar marginalisering inom skolmiljön. Vi har använt oss av frågeformulär i en skola inom Svenskfinland för att få svar på detta. Svaren från denna undersökning kan eventuellt användas för nya insatser gällande förebyggande arbete för ungas hälsa. Vi använde oss av årskurs 9 i detta arbete, eftersom elever som fyllt 15 år får själv besluta om de vill delta i undersökningar (Kjellström 2012:82).

Finlands skolor toppar statistiken för läranderesultat i världen, men eleverna känner sig inte delaktiga i skolmiljön som studerande av lärarna. Undersökningar har gjorts hur elevernas sociala bakgrund påverkar deras framgång i skolan. Resultaten visar att elever som är från familjer som inte stöttar dem i skolgången, är oftast de elever som skolkar och därmed får lägre vitsord. Jämförelsevis, de ungdomar som kommer från mer stöttande förhållanden trivs bättre i skolan och får bättre vitsord, vilket ger dem fler valmöjligeter för fortsatta studier. (Aaltonen et al. 2007:231)

Organisationen Sitra, som arbetar för en god framtida välfärd har tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd gjort en studie som mätte, vad en marginaliserad person i snitt kostar för det finska samhället. Sitras slutsats var att det kostar samhället 370 000 euro per person som blivit utsatt för marginalisering efter grundskolan. Man kom fram till att de vanligaste grupper som löper risk för marginalisering är personer med alkoholproblem, problem med den mentala hälsan samt familjer där föräldrarna har lågutbildning. En annan vanlig faktor var att det har skett något drastiskt inom familjen. För att få fram detta material har man följt finska personer födda i Finland år 1987 fram till 25 års ålder. Man har undersökt deras inkomster och andra samhälleliga tjänster de använt sig av. Det gjordes även en uppskattning om hur mycket det skulle kosta samhället om personen levde

tills den blev 80 år gammal. Man kan göra en sådan undersökning på ett pålitligt sätt i Finland eftersom vi har ett så bra registermaterial, sade Tiina Ristikari, specialforskare på Institutet för hälsa och välfärd. (*Sitra*, 2018)

2 BAKGRUND

I detta kapitel förklarar vi för läsaren grundbegreppen och deras betydelse i detta arbete, så att texten blir sammanhängande och förståelig. Detta på grund av att det kommer nya ord och termer som kan vara främmande för läsaren.

2.1 Marginalisering

Marginalisering som begrepp inom den ergoterapeutiska terminologin avser en sorts aktivitetsorättvisa som har en negativ påverkan på individens välbefinnande. Enligt Stadnyk (2010:330) betyder aktivitetsrättvisa att vi som människor, aktiva individer har rätt att göra och skall få göra saker som vi ser som meningsfulla och påverkar vårt välbefinnande och livskvalité.

Marginalisering innebär att en person eller grupps möjlighet till deltagande blir berövad. Orsaken till marginalisering brukar ofta bero på diskriminerande orsaker. Dit hör exempelvis personens kön, religion eller förmågor. Detta fenomen bruka ske ”osynligt” på grund av antaganden om var, hur, när och vilken person får vara deltagande i en aktivitet. (Stadnyk et al. 2010:338)

På 1900-talet gjorde man undersökningar kring marginalisering som är ett mångfasetterat problem. Marginaliseringen påbörjas ofta i småbarnsåldern, vilket i sin tur kan påverka skolgången då resultaten blir sämre och eleven har svårt att söka vidare för att studera. Det kan påverka negativt då personen skall söka jobb om den inte har en utbilding. Personerna som marginaliseras är ofta de som har någon form av problematik. Det kan vara dåliga erfarenheter som att man inte har några vänner i skolan eller inte känner sig delaktig i skolmiljön. Här framkommer det att brist på stöd från skolpersonal till elever som har det svårt kan leda till skolkning och tankar om att helt sluta studera. (Aaltonen et al. 2007:232)

2.2 Delaktighet

Nordenfelt förklarar delaktighet på följande sätt” delaktighet innebär att man är involverad i en livssituation.”. (Nordenfelt 2004:56)

Vi har valt att involvera delaktighet bland unga i vårt arbete främst för att skolan är ett ställe där de tillbringar en stor del av sin tid. Skolan är ungas arbete och en plats där de utvecklar, integrerar och lär sig och skapar sig möjligheter för vidare studier och arbete. Dessa faktorer korrelerar sedan starkt med god hälsa hos individen.

Vidare anser man att det viktigaste är att ungdomarna har rätt att gå till skolan över huvudtaget. En annan aspekt att ta i beaktande angående delaktighet i skolan, är delaktighet i aktiviteter. Alla elever skall ha möjlighet att delta i det personen vill i skolan precis som sina klasskamrater. Skolan skall även vara en plats där ungdomar har möjlighet till interaktion och en känsla av tillhörighet inom klassen. Fysisk delaktighet är även viktigt inom skolmiljön, så att alla elever i skolan har rätt till samma miljöer som sina kamrater. Fast man delar upp delaktighet på detta sätt så är de i praktiken sammanfogade i varandra. Miljöer kan vara samma rast utrymmen, idrottsutrymmen osv, där eleverna är sociala, tränar sociala kunskaper och får känna delaktighet. (Hemmingsson 2016:179 - 181)

I Danmark har Thing och Ottesen. (2013:468 - 473) studerat ungdomar 15 - 17 år och deras preferenser. Det visar sig att ungdomarna lägger vikt vid vänskap och att känna delaktighet i samhället.

Molin (2004) anser att en person endast kan vara delaktig i en aktivitet om personen ifråga är medveten om aktiviteten. Personen bör även ha tillgång till aktiviteten och känna sig emotionellt engagerad. En aktivitet utförs med olika grader av engagemang. Det handlar om på vilket sätt personen utför aktiviteten. Personen kan känna en delaktighet även om personen inte är fysiskt aktiv i aktiviteten. Molin anser att aktivitet är en faktor i engagemang, och därför menar Molin att delaktighet inte finns utan någon aktivitet. (Molin 2004: 69 - 70)

Molin (2004) lyfter fram interaktion som en väldigt viktig del i att personer kan känna sig delaktiga. Detta bör ske ömsesidigt i ett socialt sammanhang där personerna skall både kunna ge och ta i diskussionen. Det betyder att involverade personerna bör vara delaktiga i interaktionen. (Molin 2004:74)

Tillhörighet är viktigt för att en person överhuvudtaget ska kunna känna delaktighet. Tillhörighet kan delas in i två olika delar, både formell och informell. Formella tillhörigheten kan vara att man är inbjuden till något evenemang i klassen, medan informella tillhörigheten är att man är med i klassen, men det finns inget som påvisar att man är accepterad. Informella tillhörigheten är subjektiv, personen i fråga har själv en känsla som får personen att endera känna tillhörighet eller inte. (Molin 2004:69 – 71)

Molin (2004) lyfter fram interna och externa förutsättningar för delaktighet. Interna förutsättningar kan förklaras med att personen har en fungerande kroppsfunktion och en egen vilja att delta i aktiviteten. Externa förutsättningar kan vara att fysiska och sociala miljöer samt regler och normer gör det möjligt att delta i en aktivitet. (Molin 2004:78)

Molin (2004) anser att man kan inte bara ta i betraktande om personen som individ är aktiv. Det som är lika viktigt för en maximal delaktighet är att både miljön och individen når ett ömsesidigt samspel med interna och externa förutsättningar. Samspelet kännetecknas av både ömsesidighet och acceptans. (Molin 2004:79)

2.3 Doing, being, belonging och becoming i ungas liv

Mognadsprocessen för unga syftar på tillväxten och utvecklingen hos varje person. Faktorer som påverkar denna process är genetiskt betingade. Även miljön som den unga lever i, där vi räknar med fysiska, psykiska och ens egna aktiviteter spelar en roll i personens tillväxt. (Aaltonen et al. 2003:15)

Teorin om människans hälsa fick sin börja med att koncentrera på hälsa och välbefinnande genom utförande av aktivitet (Wilcock &Hocking 2015:xv). Människans hälsa är indelad i fyra olika delar. Doing, being, belonging och becoming. Dessa benämningar har använts för att definiera hälsa genom den mening meningsfulla aktiviteter ger (Wilcock& Hocking 2015:134).

2.3.1 Doing

Doing definierar själv görandet. Göra eller klara av en aktivitet som kan påverka sociala, fysiska och det spirituella görandet (Wilcock & Hocking 2015:134 - 135).

Unga som är begåvade inom ett visst område utvecklar sina talanger med hjälp av miljön de befinner sig i. Talanger kan vara inom musik, matematik eller på sociala plan. (Aaltonen et al. 2007:15). Angående unga och deras nuvarande skede i livet, är skolan deras arbetsplats.

Undersökningen gjord av Institutet för hälsa och välfärd, från 2006 - 2017 med inriktningen på skola visar att 59,8% av unga inom årskurs åtta till nio gillar skolan. Begreppet ”gillar skolan” är mycket brett. Vi har tolkat detta som en kombination av det som skolan erbjuder. Vilket är lärande av sociala kunskaper och ämnen som studeras i skolan. (Koulunkäynti ja opiskelu, *thl*, 2017)

2.3.2 Being

Being fokuserar mera på den personliga faktorn än utförande av en aktivitet. Being relateras ofta till inre jaget, kärnan eller själen. (Wilcock & Hocking 2015:135).

För unga kan det så kallade inre jaget eller identitet vara abstrakt eller svårt att identifiera. Identitet innebär ungas egna uppfattning av deras individualitet. Unga söker sin plats och

mening i livet under en viss tid inom ungdomen. Mycket sker hos unga under ungdomen som påverkar deras behov och intressen. Puberteten har en stor inverkan på detta när det sker både fysiska, psykiska och hormonella förändringar i kroppen. Dessa förändringar kan vara nya och skrämmande. Vanliga exempel på förändringar brukar vara kraftiga reaktioner på olika känslor och arbetsintresse sjunker oftast hos de flesta. Få saker intresserar en ung person, fast personen drömmer om ett bra yrke med god lön. Miljön har en mycket stark inverkan på denna process och ett exempel är att människor reflekterar sin miljö via en spegel. Yngre barn ser sin närmiljö medan unga ser inte endast närmiljön, utan även större saker som kultur och samhället. (Aaltonen et al. 2007:74 - 77)

2.3.3 Belonging

Belonging har med människan som en social varelse att göra. Belonging kan definieras även som vara del av, medlem eller länkad till. Till detta hör all sorts sociala interaktioner och aktiviteter med andra människor. (Wilcock & Hocking 2015:137)

Ungas sociala utveckling syns på deras beteende. När människan integrerar med varandra sätter de förväntningar på sitt och andras beteende. Saker som kan påverka ungas beteende drastiskt är olika normer. Normer innebär förväntningar som en grupp ställer på sina anhängaren. Att vara med och vara accepterad är viktigt för unga. Man märker hur viktigt acceptans och att få vara med påverkar unga för de kan till och med anpassa sig till overkliga normer. Ett vanligt exempel är klädsel och utseende förändringar görs för unga tror att de har fått kritik på grund av sin klädsel. Grupptryck från vänkretsar påverkar enormt på unga. (Aaltonen et al. 2007:87)

Samma undersökning som tidigare nämnt av Institutet för hälsa och välfärd står det i resultaten att 83,5% upplever sig vara en viktig del av en vänkrets. Resultaten gällande att vara delaktig inom skolsamhället sjunker siffran betydligt. 54,7% av de unga upplever sig vara en viktig del av skolsamhället. Dock visar sig det att 8,5% av de unga upplever att de inte har en endaste en nära vän och 9,5% känner sig ensamma. (Hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika, *thl*, 2017)

2.3.4 Becoming

Becoming kan definieras som en transformation, utveckling eller mognadsprocess. Individen utvecklar sig genom de aktiviteter personen utför i det vardagliga livet. Becoming innebär att vara i en ställning där du kan ge dig en chans för en maximal kollektiv och personlig utveckling. (Wilcock &Hocking:137)

Enligt Skeppholm (2000) är en människas framgång inte endast mätt i kunskap och färdigheter. Den emotionella kompetensen är en inlärd förmåga hos individen och bygger på den emotionella intelligensen. Emotionella intelligensen avgör vår praktiska förmåga att lära oss. Den emotionella intelligensen är uppbyggd av fem olika delar: motivation, självmedvetenhet, skicklighet, självstyrning och empati i relationer. (Skeppholm, 2000:34)

Samma undersökning gjord av Institutet för hälsa och välfärds visar att 72,7% av de unga känner att livet har ett mål och är betydelsefullt och 90,2% tänker påbörja egna studier efter grundskolan. Att 90,2% vill fortsätta studier innebär inte att de fått platsen eller de vet exakt vad de skall studera. Dock visar detta en god motivation hos de unga och deras intresse att utveckla sig. (Koulunkäynti ja opiskelu, *thl*, 2017)

3 AKTIVITETSRÄTTVISA

Som skribenter har vi valt att använda oss av aktivitetsrättvisan som referensram i vårt arbete. Vi anser att denna referensram stöder bra vårt syfte till arbetet.

Aktivitetsrättvisan vi känner som ergoterapeuter betyder att människan som en aktiv varelse påverkar sin hälsa och kvalité till livet genom kulturellt definierande aktiviteter. Rättvisan som Stadnyk (2010) skriver gällande aktiviteträttvisans grund och evolution är ett levande begrepp. Orsaken till levande begreppet är att idén, principen, och resonemanget av igenkännande av rättvisan skall ifrågasättas, gås igenom och provas. Utvecklingen av denna teori är grundad på att att varje människa är individuell och därmed är behoven individuella. (Stadnyk et al. 2010:330 - 334)

Wilcock och Hooking skriver följande om aktivitetsrättvisa ”[...] occupational justice is a distributive justice that is concerned with fair distribution and the sharing of opportunities, choices, and freedoms to participate in and share the outcomes of occupation, including satisfaction, enjoyment, and the development of individual capabilities and social capital”. (Wilcock & Hooking 2015:400)

Wilcock och Hocking (2015) vill klargöra att stunder i livet som kan ha orsakat stress eller situationer där ens vilja inte går igenom vilket leder till frustration betyder inte att personen i frågan har blivit berövad sin rätt till aktivitet. Aktivitetsorättvisan innebär systematiskt förstörande av en utsatts utveckling och hälsa. Aktivitetsrättvisan har många likheter med sociala rättvisan. Konceptet hos båda ligger i rättvisan, vilket betyder jämlikt skydd mot skada relaterat till deltagande i aktivitet för alla personer. (Wilcock & Hocking 2015:392 - 400)

Enligt Stadnyk (2010) är aktivitetsorättvisan ett levande begrepp och flera ergoterapeuter och aktivietsforskaren arbetar tillsammans för att förstå det. Enligt Stadnyk finns det fyra olika kategorier av orättvisa. Aktivitetsmarginalisering, aktivitetsobalans, aktivitetsdeprivation och aktivitetsalienation. Till detta arbete och dess referensram har vi valt att inkludera marginaliseringen och deprivationen, för att vi anser att de ger oss en klar inriktning och svar på vår undersökning. Marginalisering innebär att en person eller grupps möjlighet till deltagande blir berövad och beror ofta på diskriminerande faktorer. Aktivitetsdeprivation betyder att engagemanget hos en grupp eller person för aktiviteter som har mening blir begränsade. Begränsningarna är orskade av faktorer som inte personen eller gruppen kan kontrollera. Mera djupgående innebär det t.ex. att unga som inte får aktivera eller utveckla sig socialt och fysiskt, kan ha svårt att identifiera omvärlden och sig själva. Detta anser vi vara viktigt eftersom ifall en elevs möjlighet till egen utveckling på olika plan blir berövad, så hur skall personen kunna funktionera och vara en del av ett funktionerande samhälle? (Stadnyk et al. 2010:338 - 339)

4 TIDIGARE FORSKNING

Sökande av litteratur för detta arbete har skett via databsen (EBSCO) samt Arcadas och Ekenäs biblioteket. Kraven för valda artiklar som användes, var att de skulle vara pålitliga det vill säga ”peer reviewed” och inte äldre än tio år. Hittande av material som skulle stöda vår undersökning som ergoterapeuter var problematiskt. Majoriteten av artiklarna vi hittade är inriktade på unga med någon form av funktionsnedsättning, medan vår målgrupp är friska unga personer. Vi har varit kritiska med valen av artiklar på grund av att vår inriktning i detta arbete är mycket konkret och vill därför använda oss av material som stöder det. Artiklarna som vi har använt handlar om hur elever blivit marginaliserade, diskriminerade och hur elever ser på ensamhet och delaktighet.

Vi har använt oss av Academic search elite (EBSCO) för artikelsökning och lärda riktlinjer från skolan hur man analyserar artiklar från nätet. Det har hjälpt oss att hitta relevant, evidensbaserat och pålitligt material som vi har använt i vårt arbete. Vi har använt oss av sökord som secondary school, social exclusion, losing interest in school för att nämna några. För mera information gällande vår sökninsprocess se bilaga 1.

I en studie gjord utav Frostad (2015) har man kommit fram till att vara ensam och att vara accepterad har stora skillnader som man måste ta i beaktande då man gör studier kring ensamhet och acceptans. I studien har det framkommit att personer som har mycket vänner kan känna sig ensamma medan personer med "färre" vänner inte nödvändigtvis behöver känna sig ensamma, eftersom känslan är subjektiv. Denna studie omfattade 2045 elever från olika högstadier i Norge. Frostad är övertygad om att gemenskap och vänner stärker elevens vilja att fortsätta studera och inte falla i "drop-out"fenomenet. (Frostad et al. 2015:119)

I en undersökning gjord i Sverige 2015 skriver författarna (Hinnerich et al.) att i tidigare forskning har man fastställt att minoriteter blir diskriminerade i skolan och i undersökningen vill man undersöka fenomenet inom svenska högstadier. Det skrivs i undersökningen att diskrimineringen är en ledande faktor till ojämlikhet inom utbildning för unga. Resultatet gällande syftet i undersökningen visar sig stämma.

"We find a sizeable androbust discrimination effect against students with foreign backgrounds […]". (Hinnerich et al. 2015:671)

Hadland och Stickley (2010) har gjort en liten studie av ungdomar som är 14 - 15 år gamla som blivit exkluderade från skolan i Nottingham, England. Inom kommunen gjordes det ett test för dessa ungdomar där de fick delta i ett konstprojekt. Flickorna tyckte att det var väldigt kul, eftersom de kände tillhörighet och som en av flickorna sade, “man har något att göra på en onsdag”. Pojkarna var däremot inte lika imponerade utav denna inriktning, konstprojektet, eftersom de ansåg att det var mera passande för flickor. (Hadland & Stickley 2010:18 - 21)

Enligt Esch et al. (2011) riskerar elever som avbryter sin skolgång i Luxemburg stora risker för marginalisering på social-, och hälsoplan. För identifiering av skyddsfaktorer för unga som löper risk att hoppa av sin skolgång är det viktigt att hälsoservicen kan erbjuda så god vård som möjligt för individen så att den kan fortsätta skolan på bästa möjliga sätt. Orsakerna till varför unga avbrytit skolan var bland annat räddslan för att misslyckas i skolan, personliga problem eller hälsoproblem. För att förebygga ungas problem med marginalisering genom mobbning, bör skolor tidigare skrida till åtgärder genom att utbilda personal om mental hälsa samt innovativt arbetande för unga. (Esch et al. 2011:1-6)

I en undersökning av Kvalesund och Bele (2010) har det framkommit att hemmet och skolan är väldigt viktiga för ungdomarna, eftersom det är var de tillbringar största delen av sin tid. Ungdomarna lär sig även hur man skall uppföra sig och de tar efter vuxnas beteende. I undersökning som gjordes tillfrågades ungdomarna om de uppskattar social samvaro med andra människor. Det visade sig att de flesta såg det positivt att ha och skapa relationer med andra personer. (Kvalesund & Bele 2010:23 - 24)

I England gjordes en undersökning av Nepi et al. (2015) där de undersökte hur ungdomar väljer vänner. Det framkom att ungdomar både i grundskolan och gymnasiet valde vänner p.g.a. att de var framgångsrika i skolan. Ungdomarna valde även i grupparbeten de elever som var duktiga i skolan. Även då det handlade om fritid var de duktiga eleverna mer populära. (Nepi et al. 2015:332 - 333)

5 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med detta arbete är att göra en kartläggning av ungdomars uppfattning om marginalisering i skolan. Resultaten skall hjälpa beställaren Ung i Fokus att arbeta förebyggande för att förhindra marginalisering i skolan.

1. Hur uppfattar eleverna marginalisering i skolan?
2. Hur bör skolan rikta sina resurser för att förebygga marginalisering i skolan?

6 METOD

Vi har valt att använda oss av en kvantitativ forskningsmetod med hjälp av ett frågeformulär i vår undersökning. I detta kapitel motiverar vi vårt val och beskriver hur vi skall gå till väga.

Som undersökare bör man kunna klarlägga för informanterna vad syfte med undersökningen är. Med frågeformulär får man direkta svar på frågorna, vilket gör att man inte kan anta/göra egna slutsatser gällande svarens innehåll som sådana. Ett stort problem med en kvantitativ undersökning är att undersökare brukar väldigt sällan vara synlig i processen, vilket leder till ett stort antal obesvarade formulär. Genom att bygga upp ett förtroende med informanterna i undersökningen, bör man befinna sig på plats och klargöra undersökningens syfte och mål. Informanterna bör bli informerade innan undersökningen börjar, att det är frivilligt att delta och att man är anonym i undersökningen. (Jacobsen 2007:52 - 55) Vi var båda på plats vid undersökningstillfället och gav informanterna information om vår undersökning och svarade på frågor om undersökningen. Vi anser att vår metod att vara på plats och bemöta informanterna var lyckad eftersom alla informanter som var på plats i skolan deltog i vår undersökning.

När man valt att använda kvantitativ metod, är även begreppet standardisering relevant. Det betyder att frågorna i frågeformulären och situationen är samma för alla informanter. Detta betyder kortfattat avsaknad av variation i frågeformulären. Standardisering är önskvärt då man använder sig av frågeformulär i undersökningar. (Trost 2007:59 - 60) Vi

följde detta då vi valde våra frågor. Alla frågeformulär var standardiserade och saknade variation.

Reliabilitet och validitet är mycket viktigt då man gör undersökningar. Trost (2007) anser även att ”termerna och begreppen reliabilitet och validitet hör hemma i kvantitativa studier”. Reliabilitet betyder att undersökningen är tillförlitlig, och likadan för alla informanter. Bergreppet validitet frågar, mäter denna undersökning det som man tänkt sig att man skall undersöka? Vidare påverkas reliabiliteten av att man till exempel missuppfattar frågan/frågorna, vilket i sin tur betyder att validiteten påverkas, då deltagarna inte svarar på det vi verkligen vill ha svar på i undersökningen. (Trost 2007:64 - 66) Vi som skribenter ansåg att vår undersökning hade både reliabilitet och validitet. Vi ansåg den vara reliabel då den var likadan för alla informanter. Vår undersökning hade en god validitet då den mätte det vi ville mäta.

6.1 Undersökningsmetod

Ordet enkät kommer från Franska ”enquete” som översatt till svenska är rundfråga, men i vårt arbete använder vi ordet frågeformulär. Man brukar tala om två olika frågeformulär ”postenkäter” och ”gruppenkäter”. Det vanligaste formuläret då man skall inkludera en skola är ”gruppenkäter”, eftersom man då når ut till flera informanter som undersökare med sina frågeformulär. (Trost 2007:9 - 10)

Enligt Trost är det bästa sättet att få reda på informantens kön utan diskriminering att ställa frågan: "vilket kön är du?". Då kan informanten svara vad den vill. Om man som undersökare då vill veta informantens ålder, bör man ställa frågan ”vilket år är du född?”. Det viktigaste med frågorna då man använder denna metod är att frågorna man ställer är så specifika att det inte blir några oklarheter vad som frågas.
(Trost 2007:68 – 71) Vi följde dessa riktlinjer då vi skrev vårt frågeformulär.

Vidare så skall problemställningen vara tydlig och vanligtvis är det för oprecisa frågeställningar som gör det problematiskt att mäta det man vill mäta. Viktiga begrepp att ta i beaktande då man använder sig av frågeformulärr är enheter, variabler och värden. En-

heter är informanterna som besvarar frågeformulären. Variablerna är frågorna som undersökare ställer informanterna. Värden är de svar som informanterna svarat på i frågeformuläret. (Jacobsen 2007:181)

Frågor som kan upplevas känsliga kan man ställa som en fråga som inte är personligt inriktad. Om man som undersökare undersöker mobbning kan man fråga, ”tror du andra i klassen känner sig mobbade?” Då skulle svarsalternativet kunna vara” ja”, ”nej”, ”vet inte”. Och sedan fortsätta ”känner du dig mobbad?” Med exemplevis svarsalternativen ”ja”, ”ofta”, ”ja ibland”, ”ja men sällan”, ”nej aldrig. I vår undersökning har vi svarsalterntiv som påminner om dessa, då vi ställer frågor som kan vara personliga. (Trost 2007:93) Se bilaga 4

Då man som undersökare involverar påståendefrågor i sitt frågeformulär, så får informanten besvara påståenden. Personen får själv besluta om den håller med eller inte. Ett alternativ som man kan använda sig av är: ”instämmer helt”, ”instämmer delvis”, ”vet ej”, ”Instämmer inte”, ” Instämmer inte alls”. (Trost 2007:72) Dessa svarsalternativ beslöt vi oss att använda, för vi anser att de passar bra till våra frågor i frågeformuläret. Se bilaga 4

När man svarat på alla enkätfrågor rekommenderas det att man har en öppen fråga, så att informanterna har en chans att skriva vad de tyckte om undersökningen. Informanterna har då även en möjlighet att kommentera specifikt om de är något de vill lyfta fram. Detta bör skribenten sedan ta i beaktande då svaren alanyseras. (Trost 2007:76) Vi hade en öppen fråga till sist så att informanterna skulle kunna själva ge exempel på vad de tycker att skolan skulle kunna göra för att förebygga marginalisering.

Det problematiska med frågeformulär vid kvantitativ metod är att informanterna inte har några möjligeter förutom vid öppna frågan att specifciera sig, vilket kan resultera negativt i arbetets interna validitet. (Jacobsen 2007: 54)

6.2 Datainsamling

Vi var i kontakt med Ung i fokus och de rekommenderade sina samarbetsskolor åt oss var vi skulle ha kunnat uföra vår undersökning, dock beslöt vi oss att använda en annan skola. Vår plan var att undersöka inom två olika kommuner men fick inget svar från den ena kommunen, så vi ändrade oss. Därför använde vi oss endast av en skola i vår undersökning. Vi skickade ut infobrev till skolan (se bilaga 2) samt en ansökan om forskningslov till kommunen, se bilaga 3.

6.3 Analys

Diagram är analysresultat i bilder men i vårt arbete använder vi ordet, figur. I det moderna samhället bör man kunna förstå diagram, själv kunna göra ett diagram och sedan analysera innehållet. Det är viktigt då man skall förmedla information till andra personer. Ett bra statistiskt diagram är gjort på ett enkelt sätt och förmedlar lätt information till läsaren. Som skribent är det viktiga då man använder sig av diagram att analysera innehållet, söka efter intressanta mönster och göra viktiga slutsatser av materialet. (Wallgren & Wallgren 2008:8)

Det finns ett gammalt ordspråk som lyder enligt följande" Ett diagram säger mer än tusentabellceller". I ett diagram framkommer inte den exakta detaljuppgiften, men det framkommer mönster och skillnader i diagrammet. Läsaren behöver inte själv tolka resultatet utan ser direkt var det finns skillnader i svaren. Vanligtvis lyfter man fram tre olika styrkor med diagram: Läsaren ser direkt svaren, de framkommer både detaljer och helheter och det ger läsaren en chans att analysera och jämföra svaren. (Wallgren & Wallgren 2008:8)

Diagram i excel

När vi har gjort våra figurer har vi försökt göra det så lätt men inforikt som möjligt. Hur får vi allt resultat in i figuren med ändå så att alla som läser arbetet har lätt att se och förstå? Som Wallgren (2008) skriver, kan man använda sig av stödpunkter för att säkerställa sig att figurerna man har gjort är bra. En av punkterna är att, är diagrammet lättläst? Kort innebär detta att ger figuren den informationen som behövs för att läsaren förstår det

som framförts på ett lätt sätt. En av punkterna är ”kan figurer misstolkas?” Här vill man försäkra sig om att figuren verkligen visar det den skall visa och att exemplevis skalor inte döljs eller obetydliga siffror överdrivs. (Wallgren&Wallgren 2008:115)

Vi började analyserande av materialet med enkel räkning på Word, hur många har deltagit och vad deras svar var. Både könen räknades skillt och öppna frågans svar citerades för senare använding i arbetet. Efter att ha räknat och fastställt en siffra på informanter samt deras svar, började vi med en enkel procenträkning på excel. Procenträkningen skulle ge oss tydliga svarssiffror och m.h.a. figurer, visuellt svar. Detta för att göra det lätt för läsaren att både se och förstå figuren. Stödpunkter för figurer enligt Wallgren (2008) är enligt oss väl följda. Vi anser detta på grund av att vi har underlättat läsaren att förstå svaren m.h.a. tydliga könsskillnader, svarsprocent, svarsalternativ och figurens namn/fråga. Läs mer kapitel 8, resultatredovisning. (Wallgren&Wallgren 2008:115)

7 GOD FORSKNING

Vi har i detta arbete använt oss av etiska grunder och praxisen för att säkerställa de ungas säkerhet och hälsa. Också för att erbjuda ett så tillförlitligt arbete som möjligt för Ung i fokus och skolan vi undersökte i. När man arbetar med unga är en utmaning undvikande av personlig skada. I beaktande av detta jobbade vi med de etiska principerna.

Enligt personuppgiftslagen (523/1999) är syftet att” med denna lag är att genomföra de grundläggande fri- och rättigheter som tryggar skydd för privatlivet samt övriga grundläggande fri- och rättigheter som tryggar skyddet för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter samt att främja utvecklandet och iakttagandet av god informationshantering” Vid paragraf 15 om statistik så skrivs det, att man får använda personer i statistiska undersökningar men man får inte läcka ut informationen om man inte kommit överens om att det är en officiell undersökning. Detta har vi följt till fullo då vi inte använt oss av namn överhuvudtaget och förvarat våra undersökningsblanketter på en säker plats.

Om man som undersökare använder kvantitativ metod, så kan man lättare föutspå etiska-problem. Vanliga etiska frågor i kvantitativ metod är följande, är de kränkande för informanten eller är de formulerade på ett ohövligt sätt. (Kjellström 2012:86) Vi reflekterade väldigt mycket kring våra frågor, eftersom vi funderade hur det skulle kännas för oss om okända personer ville ha oss med i en undersökning. Vi anser att frågorna i sig inte kränker informanterna då vi inte skrivit frågorna i du form, exempelvis, ”alla har en vän i klassen?” Istället för, ”har du inga vänner?”, för undvikande av att informanterna skulle ja kännt sig kränkta.

Då man utför en undersökning skall den vara samhällsnyttig. (Kjellström 2012:81).
Vi anser att vår undersökning gynnar samhället då marginalisering är ett samhällsproblem vilket framkommit tidigare i detta arbete.

En viktig etisk aspekt när människor deltar i undersökningar är att undersökare har ett informerat samtycke av deltagarna. Man bör förklara för deltagarna vad som är för- och nackdelar med att delta. Vi anser själva att det inte finns några större nackdelar att delta för eleverna, eftersom svaren var konfidentiella. (Jacobsen 2007:22) För att se vårt informerade samtycke som är bifogat i frågeformuläret, se bilaga 4.

Man brukar dela in informerat samtycke i fyra olika delområden. Den första är Kompetens, de som skall delta i undersökningen skall själv kunna besluta om personen vill delta. Andra är frivillighet. Man måste förklara åt informanterna att det är frivilligt att delta, men det finns t.ex. grupptryck som kan påverka deltagandet en undersökning då det är ungdomar i årskurs 9. Vi båda som undersökare var och delade ut våra frågeformulär och informerade alla att de är frivilligt att delta och att man kan avsluta när man vill. Det kan dock vara att någon upplevde ett grupptryck under tillfället vilket resulterade i att alla informanter deltog. Deltagar procenten är bra för syftet med denna undersökning men om någon informant deltog endast för att personen kände sig tvingad p.g.a. gruppptryck kan svaren inte vara exakta eller ärliga. Den tredje delen är fullständig information. För att få människor intresserade av att delta i undersökningen bör man som undersökare ge information kring undersökningen till informanten. Vanligtvis brukar man hålla sig till att berätta kort vad syfte är och huruvida man kommer publicera namn eller om man är anonym. Vi följde dessa riktlinjer och informerade informanterna om

hur undersökningen går till i praktiken. Om vi informerar informanterna för detaljerat kan det påverka svaren som informanterna ger till vår undersökning. T.ex. informanterna svarar vad de tror att vi vill att de skall svara, vilket i sin tur försvagar undersökningens reliabilitet. Vi informerade informanterna att vi inte vet vem som svarat vad, och det kan ha gett dem en känsla av säkerhet. (Jacobsen 2007:22 - 23)

Sista delen är att deltagaren skall få en enkel och klar information av undersökningen, men som skribent är det även väldigt viktigt att informanterna verkligen förstått vad de ger sig in på om de deltar i undersökningen. Vi förklarade och frågade informanterna om de förstått vad undersökningen går ut på och om de har några frågor (Jacobsen 2007:22 - 23)

När man har samlat in informationen för undersökningen måste undersökare kunna säkerställa de ungas konfidentialitet, vilket innebär att undersökningsmaterialet inte faller i fel händer. När man har analyserat informationen måste man även säkerställa att svaren och resultaten inte kan spåras tillbaka till en individ. Vi har säkerställt informanternas konfidentialitet genom att förvara frågeformulären på ett säkert ställe. Informanterna fyllde endast i deras kön och födelseår, vilket betyder att vi inte vet vem som svarat på frågeformuläret. Vi kommer senare att dela med oss arbetet till beställaren Ung i Fokus och skolan där vi gjorde undersökningen. Skolan får se resultaten och vidta vidare åtgärder till de problem vi kommit fram till i undersökningen. (Kjellström 2012:86 – 88).

8 RESULTATREDOVISNING

I detta kapitel kommer vi att redovisa vårt undersökningsresultat m.h.a. figurer och svar från informanterna. I figurerna har vi framställt svararens kön med olika färger (flickorna rött, pojkarna blått). Svarsalternativen till frågan finns i x-axeln (vågrätt) och den procentuella andelen i y-axeln (lodrätt). (Wallgren & Wallgren 2008:14). Citaten är från vår öppna fråga som finns i frågeformuläret. I undersökningen deltog 62 informanter, varav

en inte kunde svara till vilket kön personen hör. Personens svar beaktas inte i undersökningen på grund av metoden vi valt, flicka/pojke. Vissa svar från den öppna frågan visade sig uppenbart inte vara formulerade med allvar och därför har vi inte använt dem.

Vi går systematiskt igenom svaren på alla frågor genom att analysera båda könen först skillt, sedan en genomgående analys av alla elever. Svarsalternativen Instämmer helt-, instämmer delvis, analyserar vi som jakande svar, medan Instämmer inte-, inte alls analyserar vi som nekande. Vet ej är neutralt.

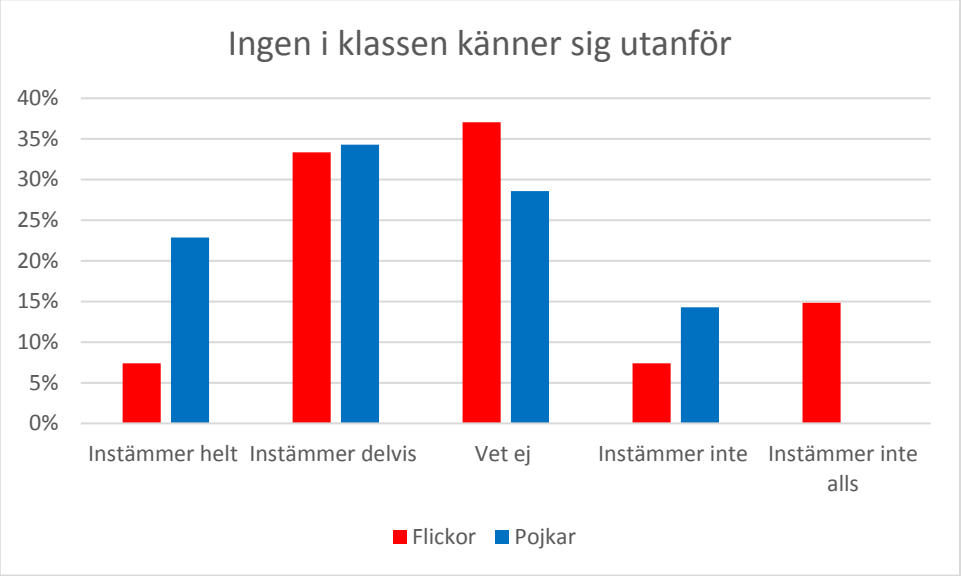

Figur 1. Ingen i klassen känner sig utanför

Figur 1 visar att 40% av flickorna anser att ingen i klassen är utanför, varav en nästan lika andel svarade att ”Vet ej”, 37%. Pojkarna har en jakande siffra på 57% på att ingen i klassen känner sig utanför medan 29% ”Vet ej.” Den negativa siffran hos flickorna ligger på 22% och hos pojkarna 14%.

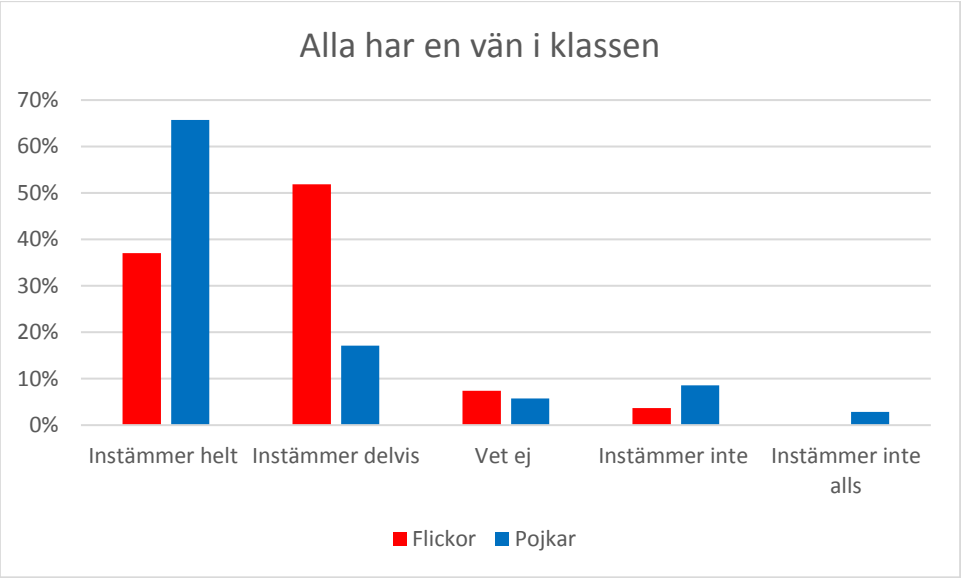

Figur 2. Alla har en vän I klassen

Flickornas procentuella siffra på att alla i klassen har en vän ligger på 89%. 7% vet ej, och 4% svarade att Instämmer inte i figur 2. Pojkarnas siffra på att alla har en vän är 83%, Vet ej 6% och en nekande siffra på 12%. Svaret visar att upplevelsen att alla har en vän i klassen är relativt jämn.

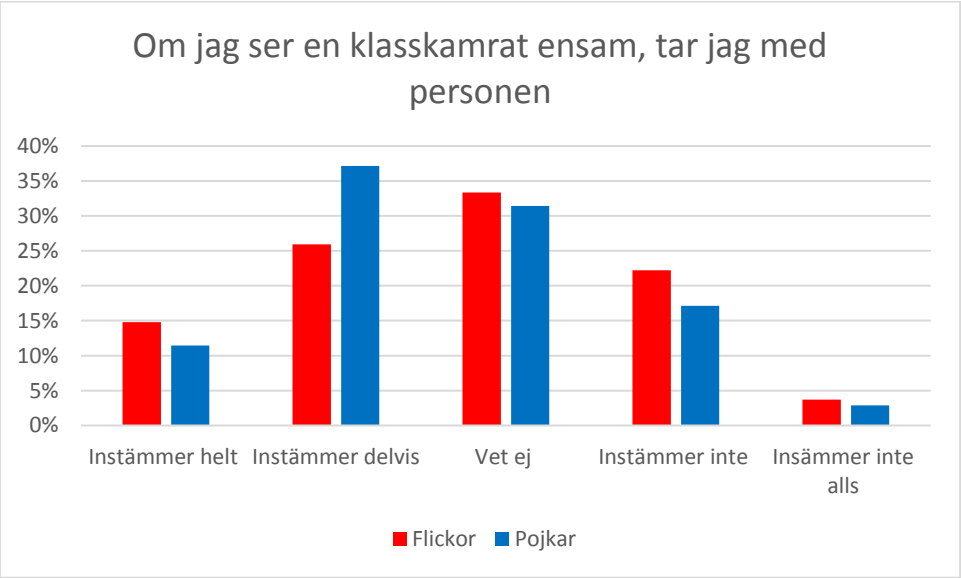

Figur 3. Om jag ser en klasskamrat ensam, tar jag med personen

I figur 3 svarade 31% av flickorna att de tar med en klasskamrat som är ensam, medan en högre siffra på 33% svara att de vet ej. En nekande siffra på 26% svara att de inte tar med

en klasskamrat. Dessa siffror visar en relativt jämn fördelning hur flickorna agerar gällande nämna scenariot. Pojkarnas siffra på ett jakande svar ligger på 48% medan 31% Vet ej. 20% svara dock att de inte tar med en klasskamrat om de ser dem ensamma. Pojkarnas svar visar en större fördelning gällande agerandet till scenariot och pojkarna involverar klasskamrater som ser ensamma ut mera än flickorna.

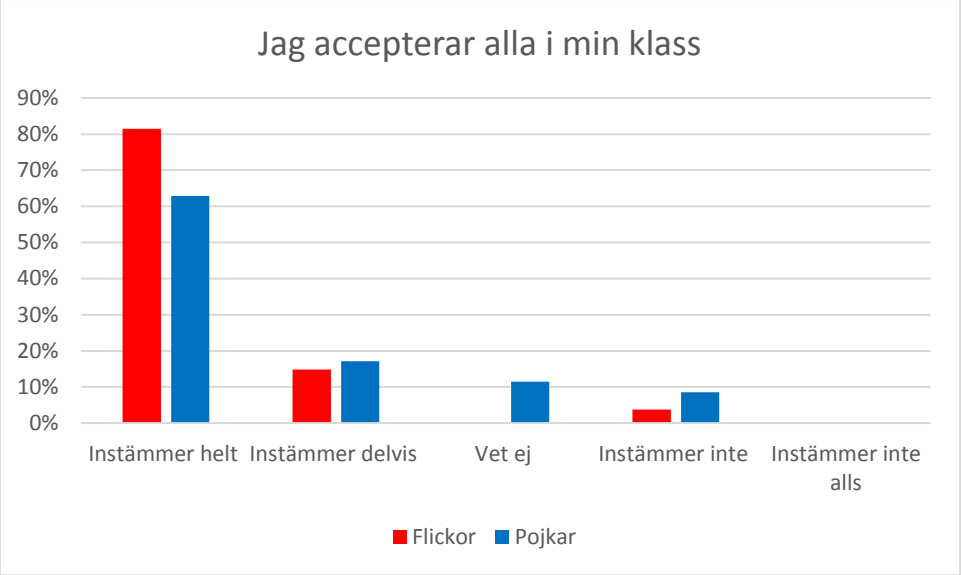

Figur 4. Jag accepterar alla I min klass

96% av flickorna accepterar alla i sin klass. 4% svarar att Instämmer inte. 80% av pojkarna accepterar sina klasskamrater medan 9% inte accepterar sina klasskamrater, 11% Vet ej. I figur 4 ser vi en klar skillnad på hur flickorna och pojkarna svara. Flickorna visar sig svara antigen ”Instämmer helt” och ”Instämmer inte” medan pojkarna har större variation.

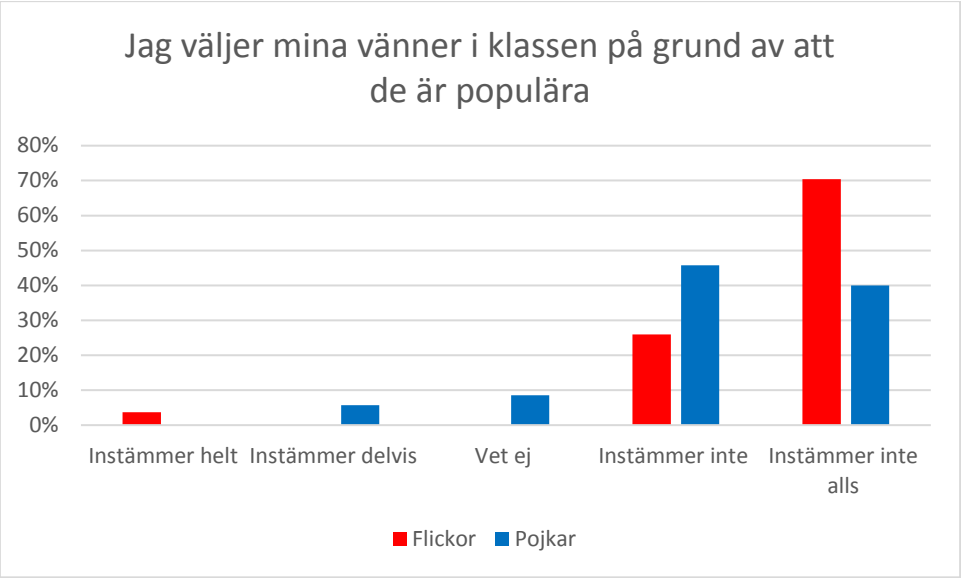

Figur 5. Jag väljer mina vänner i klassen på grund av att de är populära

Figur 5 visar en tydlig siffra hur pojkarna väljer sina vänner i klassen. Av flickorna svara endast 4% att de väljer vänner p.g.a. deras popularitet, medan 96% inte gör det. 6% av pojkarna väljer till viss del sina vänner p.g.a. popularitet medan 86% inte gör det. Resten 9% svarade vet ej. Denna figur visar även en större variation av svaren mellan flickorna och pojkarna. Pojkarna har en mer utspridd åsikt medan flickorna har en mer bestämd.

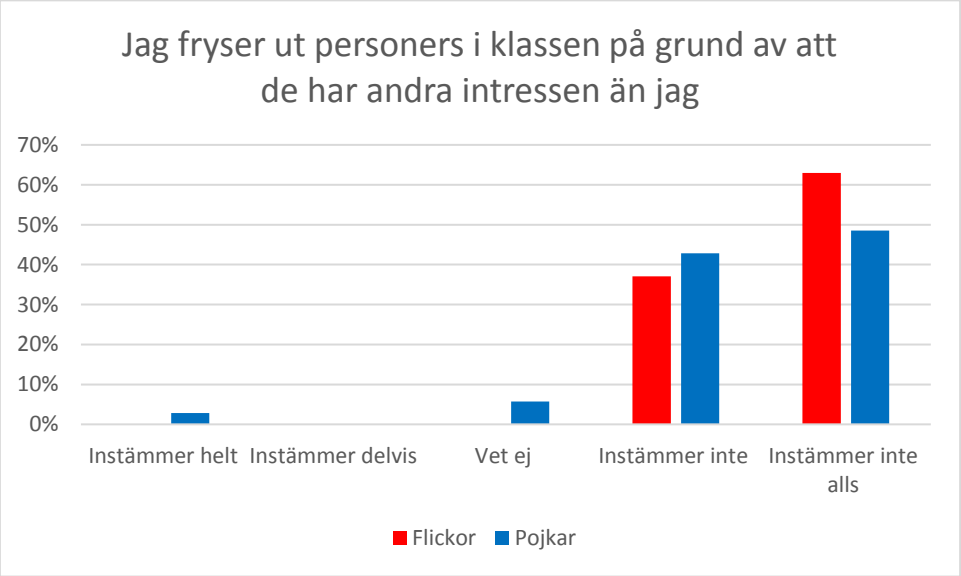

Figur 6. Jag fryser ut personer i klass pga de har andra intressen än jag

Figur 6 visar att 100% av flickorna inte fryser ut någon i klassen p.g.a. de har andra intressen. 92% av killarna svarade att de inte fryser ut någon p.g.a. personen har andra intressen. 6% svarade att de inte vet och 3 % svarade att de fryser ut en klasskamrat p.g.a. de har andra intressen.

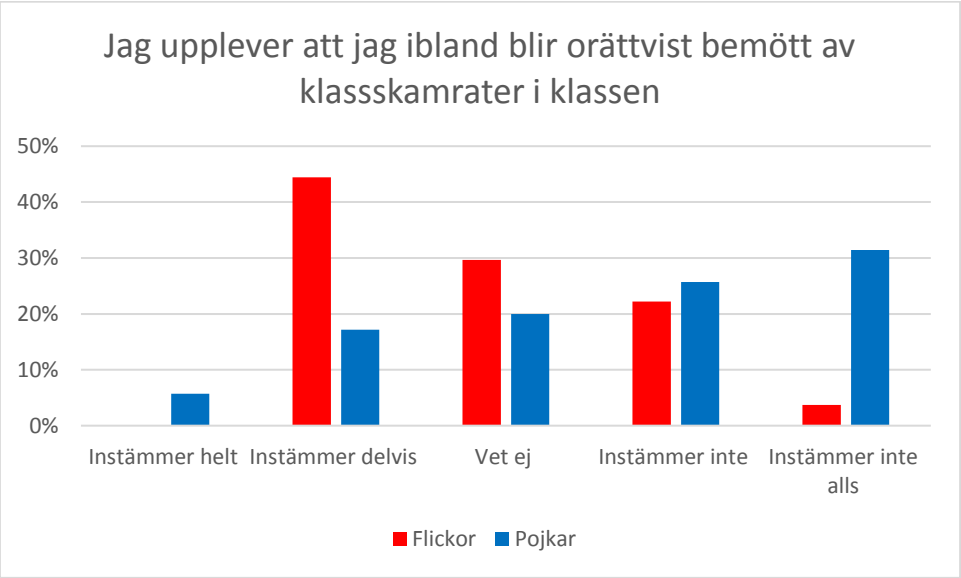

Figur 7. Jag upplever att jag ibland blir orättvist bemött av klasskamrater i klassen

Figur 7 visar att 44% av flickorna upplever att de ibland blir orättvist bemötta i klassen. 30% vet inte om de blir orättvist bemötta, medan 26% upplever att de inte blir orättvist bemötta. Av killarna så känner sig 23% orättvist bemötta, 20% vet inte och 57% anser sig inte bli orättvist bemötta. Viktigt att ta i beaktande är att detta är ibland man upplever att man blir orättvist bemött.

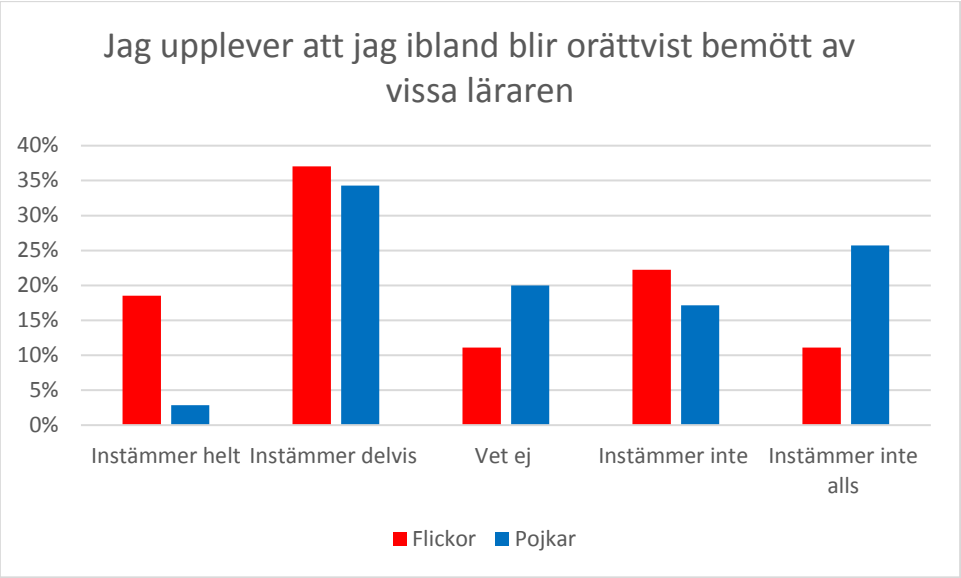

Figur 8. Jag upplever att jag ibland blir orättvist bemött av vissa läraren

I figur 8 framkommer det att 56% av flickorna upplever att de ibland blir orättvist bemötta av läraren, 11% vet ej och 33% känner sig inte orättvist bemötta. 37% av pojkarna upplever att de ibland blir orättvist bemötta av läraren, 20% av dem vet ej och 43% upplever att de inte blir orättvist bemötta.

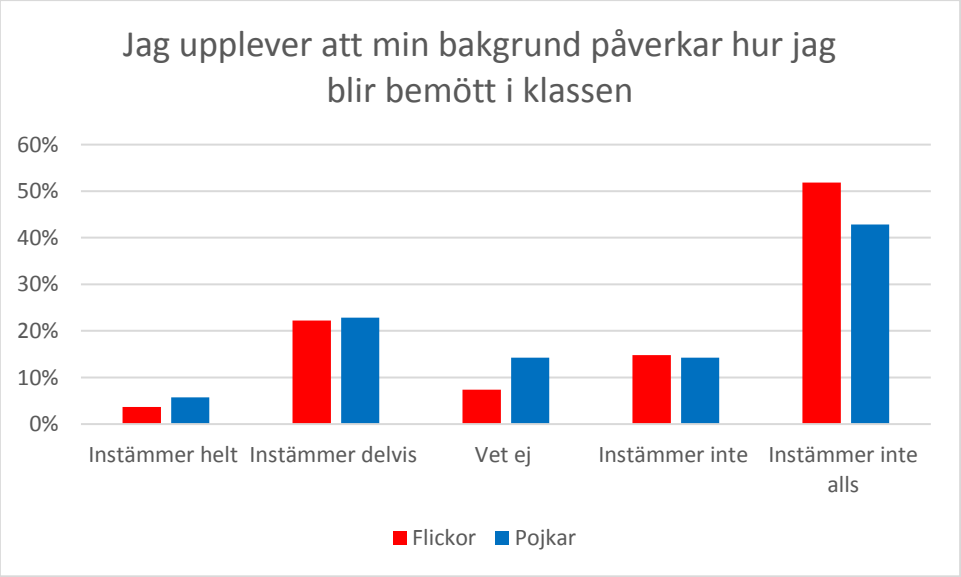

Figur 9. Jag upplever att min bakgrund påverkar hur jag blir bemött i klassen

Enligt figur 9 upplever 26% av flickorna att deras bakgrund påverkar hur de blir bemötta i klassen. 7% vet ej och 67% upplever att deras bakgrund inte påverkar hur de blir bemötta. 29% av pojkarna upplever att deras bakgrund påverkar hur de blir bemötta i

klassen. 14% vet inte och 57% upplever att deras bakgrund inte påverkar hur de blir bemötta.

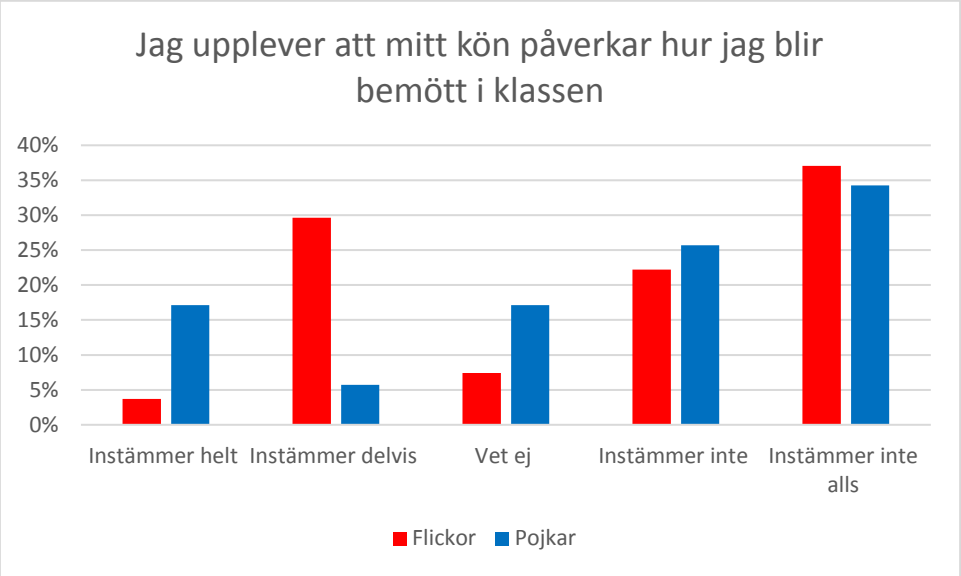

Figur 10. Jag upplever att mitt kön påverkar hur jag blir bemött i klassen.

Enligt svaren i figur 10 upplever 34% av flickorna att deras kön påverkar hur de blir bemötta i klassen. 7% vet ej och 59% upplever att könet inte har någon betydelse i hur de blir bemötta. 23% av pojkarna upplever att deras kön påverkar hur de blir bemötta. 17% av pojkarna vet inte och 60% upplever att könet inte har någon betydelse i hur de blir bemötta.

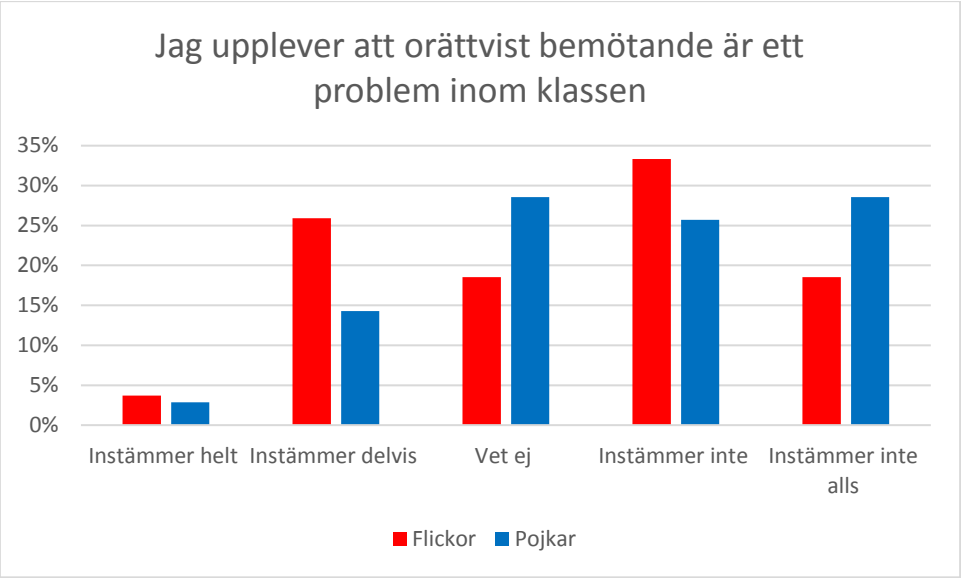

Figur 11. Jag upplever att orättvist bemötande är ett problem inom klassen.

Figur 11 visar att 30% av flickorna upplever att orättvist bemötande är ett problem inom klassen. 19% vet ej och 52% upplever att orättvist bemötande inte är ett problem. Av pojkarna så upplever 17% av pojkarna att orättvist bemötande är ett problem inom klassen. 29% av pojkarna vet ej och 55% av pojkarna upplever det inte som ett problem i klassen.

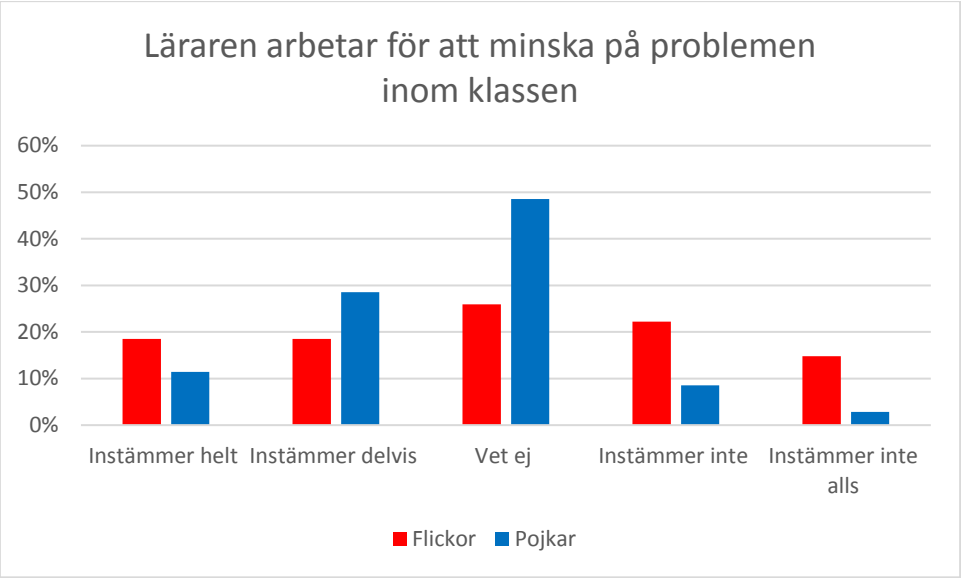

Figur 12. Läraren arbetar för att minska på problemen inom klassen.

38% av flickorna upplever att läraren jobbar för att minska problemen inom klassen. 26% vet ej och 37% upplever att läraren inte jobbar för att minska problemen enligt figur 12. Medan 40% av pojkarna upplever att läraren jobbar för att minska på problemen inom klassen. 49% vet ej och 12% tycker inte att läraren jobbar för att minska på problemen.

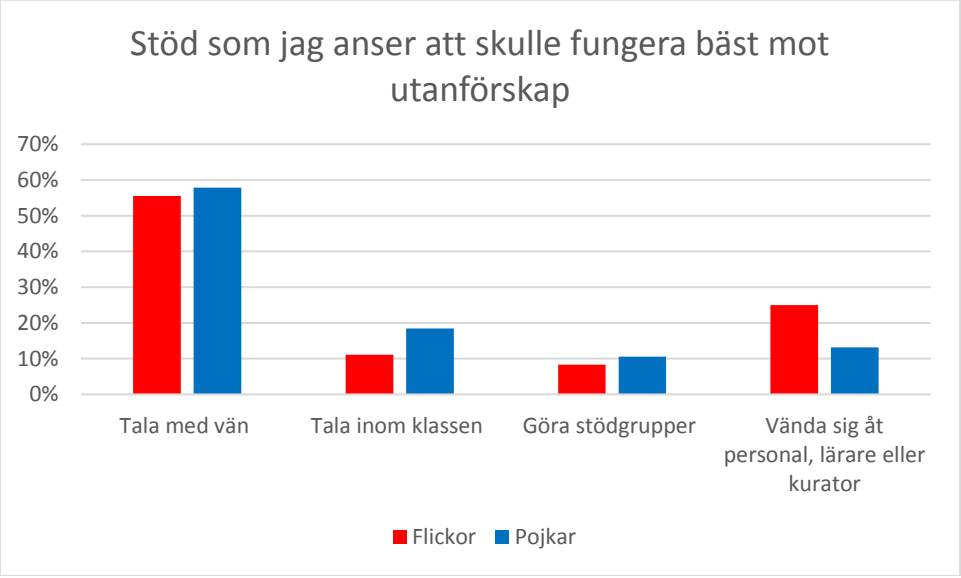

Figur 13. Stöd som jag anser skulle fungera bäst mot utanförskap.

I figur 13 ser vi ett klart svar vad informanterna anser att fungerar bäst som stöd om man känner sig utanför. Flera informanter svarade på flera av alternativen, vilket gör att vi inte kan ge en exakt siffra.

Svaren från den öppna frågan (”Hur tycker du att skolan skall jobba mer gällande frågor om dåligt bemötande eller att bli utanför”) var positiva, negativa och även konstruktiva. Man kan konstatera att elevernas syn på skolans åtgärder är väldigt varierande. Det har visat sig att vissa elever är nöjda med skolans insats dock finns det ett initiativ för fortsatt förbättring

” Skolan har jobbat mycket bra mot sådant beteende. Dock tycker jag att vi ennu har mycket att jobba ennu”

” Jag tycker att de redan jobbar ganska bra med det. Det man ännu skulle kunna lite fila på är att lära alla och få dem att förstå att alla är olika men att man ändå är lika värda. Man får vara vem man vill men ändå bli bemött på rätt sätt. ”

”Jag tror att det är jätteviktigt att klassen genast i början av 7an lär känna varandra och kommer överens, kanske genom lekar, spel och samarbetsövningar”

Här ser vi både positiv och konstruktiv feedback av informanterna. Trots att läget ser okej ut, finns det tydliga förbättringsbehov/förslag. Det fanns informanter som hade en helt annan åsikt gällande det nuvarande läget och insatser som görs i skolan.

”Jag tycker att skolan gör inget åt det. Läraren säger åt, men det hjälper inte till. Man skulle kunna göra mer för det

” Jag vet inte. Det kommer alltid vara någon som blir utanför eller dåligt bemöt. Man kan inte riktigt stoppa det inom skolan. Man kan inte göra en lektion om mobbning och tro att alla kommer vara vänner. De flesta kommer strunta skit i det. Men kanske dt finns ett sätt? Vem vet?”

Här beskrivs det nuvarande läget med en uppgiven ton. Tydliga brister finns och informanterna verkar inte tro på en möjlighet till förbättring. Många informanter valde att inte svara något konkret eller givande, vilket betyder att de som vi har använt anser vi att är relevanta.

9 RESULTATDISKUSSION

I resultatdiskussionen kommer vi att diskutera och analysera svaren på basis av teori samt egna uppfattningar och tankar angående resultatredovisningen.

9.1 Hur uppfattar eleverna marginalisering i skolan?

Figur 1 och Figur 2 visar oss några saker. På basis hur frågorna är formulerade blir även svaren mycket subjektiva, vilket betyder att informanterna kan ha tolkat dem olika. Vi uppfattar det som positivt att siffran för negativa alternativet är lägre än för positiva. Som tidigare nämnt av Frostad (2015), även om man inte har en stor vänkrets behöver man inte känna sig ensamma medan personer som har många vänner kan känna sig mera ensamma. Med detta vill vi poängtera att även om svaren visar en negativ siffra, behöver det inte betyda att man känner sig utanför eller inte har en vän. Som Thls undersökning visade att 8,5% av de unga i finska skolor upplever att de inte har en enda nära vän, visade våra svar en liknande siffra. (Hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika, *Thl*, 2017). När vi har analyserat svaren till Figur 1, tycker vi att intressanta är att en så stor del har svarat ”Vet ej”. Vi uppfattar det som att informanterna i klassen inte känner sina klasskamrater tillräckligt bra. Här skulle man kunna arbeta för en bättre sammanhållning för att klassen/gruppen är en relativt liten och intim grupp som eleverna umgås i dagligen. Vi tror att om informanterna skulle känna varandra bättre, skulle svaren till undersökningen vara mer exakta dvs. ”Instämmer” eller ”Instämmer inte” vilket skulle hjälpa det förebyggande arbetet.

Positivt i figur 3 är att informanterna är villiga att inkludera en person som verkar ensam. Men som Molin (2004:69 - 71) även påpekar, finns det både en formell och en informell

tillhörighet. Formella tillhörighet är mer en objektiv upplevelse, t.ex. är man antingen med i en situation eller inte. Den informella tillhörigheten är subjektiv. Beträffande den informella tillhörigheten vill vi påpeka att även om man inkluderar en person, betyder det inte att denne känner sig välkommen och delaktig. Det visar väl att många är villiga att inkludera personer som verkar ensamma, men personen skall och bör själv känna en vilja och engagemang att vara delaktig. En stor del av eleverna i årskurs 9, är som sagt villiga att inkludera en ensam klasskamrat. Detta visar att det förebyggande arbetet mot marginalisering görs och måste ske även i framtiden via eleverna och inte endast av skolpersonal.

I figur 4, anser vi att denna tabell visar mycket positiva siffor. Eftersom alla har rätt till sina åsikter och synsätt, kommer små skillnader högst troligen alltid finnas inom klasser. Dessa skillnader skall accepteras och bemötas likvärdigt och med det, tror vi inte att detta är ett problem med olikheterna i denna tabell. Som Aaltonen skriver i kapitel 2.3.3 ”belonging”, att acceptans är mycket viktigt för unga personer. Det är bra att unga inte utvecklar osanna normer eller beteendemönster p.g.a. grupptryck eller annan kritik. (Aaltonen et al.2007:87). Acceptans mot varandra visar en positiv delaktighets möjlighet för eleverna. Vi anser att acceptansen kommer att hjälpa märkvärdigt de förebyggandet arbetet mot marginalisering på grund av att enligt svaren visar eleverna en klar mognad. Det finns olikheter hos alla och dessa skall man acceptera även fast man kanske inte håller med.

I Figur 5 använder vi oss av ordet populär på flera sätt inom denna fråga och då har eventuellt informanterna gjort det samma när de har svarat. Populär kan innebära på ett socialt, framgångsrikt eller utseendemässigt perspektiv inom skolan. Som figur 5 visar, väljer majoriteten av målgruppen *inte* sina vänner på grund av att de är populära. Intressanta är att i undersökningen gjord av Nepi et. Al (2015) i England, väljer ungdomar vänner på basis av framgång eller att de är populära. Vi anser att svaren vi har fått är väldigt bra jämförelsevis med resultaten i England. Stadnyk et al (2010:338) skriver att marginalisering beror på bland annat antagande av en persons förmågor. Svaren visar egentligen en motsats till marginalisering eftersom informanterna umgås sig med sina vänner på basis av genuin vänskap istället på basis av förmågor eller popularitet.

I Figur 6 är siffran positiv och små skillnader i figuren kan bero på olika orsaker. T.ex. man inte kommer överens eller nyligen haft ett gräl. Som tidigare nämnt och enligt (Hemmingson 2016) gällande delaktighet, så har eleverna rätt att vara deltagande i det de vill i skolan. Positivt är att en klar majoritet av eleverna inte fryser ut andra och med det ger möjlighet till andra att vara delaktiga. (Hemmingson 2016:179 - 181). Här ser vi en brist i vår fråga. Ordet intresse är ett väldigt brett, så informanterna kan ha haft svårt att förstå frågan. Vi borde ha varit mer specifika med olika exempel. Denna figur visar oss väldigt positiva svar gällande marginaliseringsfrågor. På grund av en låg svarsiffra som fryser ut personer p.g.a. intressen, visar de att eleverna ger en aktivitets-, och deltagningsmöjligheter till sina klasskamrater.

I figur 7, 8 ,9 och 10 är dessa frågor formulerade för att få svar på informanternas upplevelse av marginlaisering. Alla dessa figurer har bemötande som en del av frågan, som är en stor del av marginaliseringsfrågan. Orsakerna till marginalisering som Stadnyk et al (2010:338) redan nämnt är oftast diskriminering. I figurerna 7–10 har vi lagt märke till att flickorna visar sig uppleva mer orättvist bemötande än pojkarna. I figur 7 ser vi en relativt stor skillnad på svarsprocenten i svarsalternativet ”instämmer delvis”. 44% av flickorna upplever att de ibland blir orättvist bemötta i klassen medan pojkarnas svar ligger på 23%. För att kunna arbeta i ett förebyggande syfta måste man kunna identifiera ett problem. Svaren i Figur 7 - 10 visar en bestämd ställning av informanterna till frågan. Det vi har lagt märke till är att majoriteten av svaren är antigen på en jakande eller nekande sida. Det finns ingen figur med majoritet på ”Vet ej”. Detta hjälper oss som undersökare att rekommendera och bevisa hur informanterna upplever det nuvarande läget och hur vi skall rikta oss gällande det förebyggande arbetet.

I kapitlet 2.3.3 ”belonging” skrev vi att Institutet för hälsa och välfärds undersökning med inriktning för skolan har gett oss ett svar att 83,5% upplever sig vara en viktig del av en vänkrets. Medan siffran sjunker till 54,7 gällande delaktighet inom skolsamhället. Här tycker vi som undersökare att vi ser en liknande situation om man jämför figur 2 och figur 7 i vårt arbete. Många upplever att de har en vän eller vänkrets men om bemötande är ett problem inom klassen, kan det påverka negativt på elevens upplevelse av delaktighet inom klassen vilket är en del av skolsamhället. Är bemötande ett större problem bland flickorna än pojkarna? Vi som undersökare anser att vi ser ett tydligt mönster gällande

flickornas upplevelser av bemötande. Figurerna 7,8 och 10 visar en stor skillnad på svaren vi fått. Det verkar som att flickorna som känner sig mera orättvist bemötta än pojkarna enligt figurerna 7,8 och 10. Orsakerna vet vi inte och här ser vi behov av vidare undersökning för att kunna kartlägga skillnaderna.

Positiva resultat med figur 9 är att en klar majoritet upplever att de inte stämmer med påståendet. Som tidigare nämnt i underökningen i Sverige av (Hinnerich et al. (2015:671) är diskriminering en ledande faktor till orättvisa bland unga med en utländsk bakgrund. Utländsk eller ej, så är denna siffra god när de nekande alternativen (”instämmer inte och instämmer inte alls”) har en procent på 67% för flickorna och 57% pojkarna. Som undersökare har vi märkt att vi har varit för snäva med ordet bakgrund. Med tanke på vår teori av (Hinnerich et al. (2015) har vi haft en bild av bakgrund som utländsk eller representant av en minoritet. Informanterna har besvarat på denna fråga enligt vad de anser som bakgrund vilket kan vara ex. pengalaterat, mobbningsrelaterat eller ny inom klassen. Dessa subjektiva tolkningar har säkerligen påverkat på svaren. Svaren upplever vi som positivt för att ens bakgrund är något en informant inte kan påverka. Här kan man referera till aktivitetsdeprivation, vars orättvisa kan bero på något bortom ens egna kontroll. Med att majoriteten av svaren ligger på ”Instämmer inte alls” visar det att majoriteten inte upplever en form av aktivitetsdeprivation.

9.2 Hur bör skolan rikta sina resurser för att förebygga marginalisering i skolan?

På basis av svaren vi har analyserat från figurer samt öppet skrivna kommentarer försöker vi rekommendera åtgärder åt skolan, så skolan kan arbeta i ett förebyggande syfte mot marginalisering.

I figur 12 ser vi ett intressant svar. Det visar sig att 37% av flickorna anser att läraren inte arbetar för att minska problemen inom klassen och 26% ”Vet ej”. Pojkarnas svar visar att 12% upplever inte att läraren arbetar för att minska problem medan 49% ”Vet ej”. Över 50% av informanterna från båda könen upplever att de inte vet eller instämmer inte till

lärarnas arbete mot problem inom klassen. Överlag anser vi inte denna siffra som bra. Som (Esch et al. 2011) skrev gällande förebyggande arbete, bör skolor ge möjlighet till personalutbildning gällande mental hälsa och innovativt arbetande för unga. (Esch et al. 2011;1)

I figur 13 var tanken att informanterna skulle svara på ett av alternativen men de svarade på flera. Detta skedde på grund av otillräcklig information från vår sida vid frågan. Figur 13 visar ett mycket klart svar vad unga anser att fungerar bäst mot utanförskap. 56% av flickorna och 58% av pojkarna anser att tala med en vän är det bästa alternativet. Att vända sig åt personal i skolan hade flickorna svarade med 25% och pojkarna 13%. Det här är något vi som undersökare anser att skolan skulle kunna förbättra.

Det har kommit fram att elever upplever bemötande som ett problem i skolan. Skolans insatser har märkts av elever på olika sätt. Vi anser att skolan bör lägga resurser på att utbilda personal gällande marginaliseringsfrågor. Som Stadnyk (2010:330) skriver ”att vi som människor, aktiva individer har rätt att göra och skall få göra saker som vi ser som meningsfulla och påverkar vårt välbefinnande och livskvalité.” Skolan bör möjliggöra detta på bästa möjliga sätt. Som en informant skrev ”ja, det är inte rätt att man måste gå i en skola där man inte trivs eftersom man är där en stor del av livet”

10 METODDISKUSSION

Under denna undersökning har vi lagt märkte till olika brister i vårt arbete. Vi anser att arbetets största brist är att vi har fått många svar på våra frågor men det gav oss även fler följdfrågor som vi skulle vilja ta ställning till för att hjälpa eller åtgärda problemen i skolan.

Metodvalet valdes i ett tidigt skede, då vi som undersökare ville ha en övergripande bild av situationen i skolan. Därför valde vi oss av kvantitativ insamlingsmetod, för då kunde vi som undersökare själva välja vad vi vill undersöka och kunna formulera våra frågerformulär på basis av våra frågeställningar. Det som även var till fördel med kvantitativ medod är att då vårt ämne kan upplevas som känsligt, så kan det kännas lättare för informanterna att delta då ingen vet vad de svarat.

Det negativa som framkommit kring användandet av kvantitativ metod i detta arbete är, att informanterna inte har några större möjligheter att öppna sig mer specifikt kring de olika frågorna förutom vid den öppna frågan. Det ger oss undersökare begränsad information kring de olika problemen då informanterna inte kan ge de bakomliggande orsakerna till varför personen svarat som den svarat.

Som tidigare nämnt var valet av målgrupp baserat på mognad samt ålder. Detta för att unga som har fyllt 15 inte behöver ha vårdnadshavarens godkännande utan kan själva bestämma om de deltar eller ej. Användande av yngre personer som behöver vårdnadshavarens samtycke skulle ha påverkat både resultat, underökningens tidsplan och fram för allt bortfall av informanter, för sannolikt skulle samtycke inte fås, tappas eller glömmas bort.

Vi anser att som undersökare har vi kunnat uppehålla de etiska principer samt konfidentialitet som lovats i arbetet. Därför är delar av ansökningsbilagorna svärttade.

Under processen märkte vi att det förberedande arbetet till en undersökning är mera omfattande än vad vi hade förväntat oss. Administrativa frågor både från skolan samt kommunen för att få utföra själva undersökningen tog både tid och stort planerande. I början av undersökningen hade vi som tanke att utföra detta i två olika skolor för att kunna jämföra dem med varandra och tidigare material vi har införskaffat. Men som tidigare nämt fick vi inget svar av ena kommunen och därför beslöt vi oss att endast göra undersökningen i en kommun.

11 REFLEKTIONER OCH FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING

Vi som undersökare har sammanfattningsvis kommit fram till att specifika problem uppkommer i skolan, men är marginalisering ett omfattande problem?

De enskilda problemen gäller främst bemötande. Svaren har visat oss att flickorna känner sig delvis mer orättvist bemötta än pojkarna. Orsakerna är delvis informantens egna subjektiva åsikt men vi som undersökare tror att flickorna har ett större engagemang och analytiskt intresse till att ta ställning till problemet. Detta ser vi genom mönstren i figurerna och i öppna frågan visade flickorna ett större intresse och engagemang att svara utförligt på frågan.

Svaren visade också mycket positiva saker om unga och deras beteende inom klassen. Acceptans och möjlighet till att vara sig själv visar väldigt positiva siffror gällande båda könen och en viss mognad till svaren.

Vi vill inte mörklägga de enskilda informanternas upplevelser där de anser att de blir illa bemött utan vi vill lyfta fram, är marginalisering ett omfattande problem? Vi vill påminna läsaren att ”Aktivitetsorättvisan innebär systematiskt förstörande av en utsatts utveckling och hälsa” (Wilcock & Hocking 2015:392). Och vi anser med tanke på svaren vi fått, att detta inte stämmer i denna skola

Dock anser vi att svaren vi fått tyder på att skolan bör ta vidare åtgärder för att lösa de specifika problemen som informanterna upplever gällande bemötande.

Vi anser att ungas åsikter och upplevelser kan även vara orsakat av informationsbrist av det arbetet som görs av personalen i skolan gentemot marginaliseringsfrågor. Vi tror att skapande av en trygghet och ett förtroende för personalen skulle förbättra hur elever upplever att skolan arbetar med dessa frågor. Varför elever anser att tala med en vän och inte använda sig av personal då problem uppstår, kan vara på grund av brist i information och förtroende.

Åtgärder som vi anser att skulle kunna fungera är att involvera ergoterapeutisk kunskap gällande människan som aktiv varelse och dess välmående i utbildningen hos personal. Vi tror att teorin och kunskapen en ergoterapeut har, kan hjälpa personal och informanterna att förstå alla delfaktorer som stöder den enskilda individens välmående. I detta fall anser vi att aktivitet-, bemötande-, och delaktighetsfrågor är väsentliga. Detta skulle kunna göras via föreläsningar, inkluderande av en ergoterapeut till skolans förfögande eller anställning av ergoterapeut till skolan.

Svaren vi har fått har gett oss en övergripande bild av den nuvarande situationen i skolan. Svaren tyder på att det finns vissa problem i skolan. Vi är av den åsikten som undersökare att vårt arbete är en början till olika åtgärder för att förbättra ungas välmående i skolan. Undersökning med hjälp av t.ex. intervju skulle ge en mer konkret bild av vad eleverna uppfattar som orättvist bemötande i skolan. Vi anser att vi *delvis* fick svar på första forskningsfrågan som lyder: Hur uppfattar elever marginalisering i skolan? Därför rekommenderar vi fortsatt forskning kring bemötande.

Vi tackar alla som har deltagit och gjort detta arbete och undersökning möjlig.

KÄLLOR

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R., Vilén, M., 2007, *Ungdomstiden*, Kirjapaino Oy, Vammala.

Esch, P., Boquet, V., Pull, C., Couffignal, S., Graas, M., lair, M-L., Lehnert, T., Fond-Hamant, L., Ansseau, M., 2011, Psycosocial risk and protective factors of secondarys school drop out in Luixembourgh: The protocol of an explotary case control study, *BMC public health*, Vol 11, s. 1471 – 2458.

Frostad, P., Pjil, J-S., Mjaavatn, P- E., 2015, Losing all interest in school: Social participation as a predictor of the intention to leave upper secondary school Early, *Scandinavian journal of educational research*, Vol 59, s. 110-122.

Hadland, R., Stickley, T., 2010, Community art project for exkluded teenagers, *Mental health practice*, Vol 12, s. 18-23.

Hemmingsson, H., 2016, Delaktighet i skolmiljön. I: Eliasson, A-C. Lidström, H., Dahlstrand, M-P. (red.), *Arbetsterapi för barn och ungdom*, Studentlitteratur, Lund, s. 179 - 190.

Hinnerich Tyrefors, B., Höglin, E., Johannesson, M., 2015, Discrimination against students with foreign backgrounds: evidence from grading in Sweidsh public high schools, *Education Economics*, Vol 23, No. 6, s. 660 - 676.

Jacobsen, D., 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Studentlitteratur, Lund.

Kjellström, S., 2012, Forskningsetik. I: Henricson, M.(red.), *Vetenskaplig teori och metod: från ide´till examination inom omvårdnad*, Studentlitteratur, Lund, s. 70 - 92.

Kvalsund, R., Bele, I-V., 2010, Students with special educational needs – social inclusion or marginalization? Factors of risk and resilience in the transition between school, *Scandinavian journal of educational research*, Vol 54, s. 15-35.

Molin, M., 2004, Delaktighet inom handikappområdet – en begreppsanalys. I: Gustavsson, A. (red.), *Delaktighetens språk*, Studentlitteratur, Lund, s. 61 – 81.

Nepi, L.N., Fiovaranti, J., Nannini, P., Peru, A.,2015, Social acceptance and the choosing favourite classmates: a compariosn between students with special educational needs and typically developing students in a context of full inclusion, *British Journal of special education*, Vol 42, s. 320 – 337.

Nordenfelt, L., 2004, Aktivitet, delaktighet och ICF- en vetenskapsteoretisk bakgrund. I: Gustavsson, A. (red.), *Delaktighetens språk*, Studentlitteratur, Lund, s. 49 - 59.

Personuppgiftslag, 1999. Tillgänglig: http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990523?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=personuppgiftslag#L4P15 Hämtad: 29.9.2018.

Sitra, 2018. Tillgänglig: https://www.sitra.fi/sv/nyheter/marginalisering-bland-unga-dyrt-aven-samhallet/ Hämtad: 22.1.2018.

Stadnyk, R., Townsend, E., Wilcock, A., 2010, Occuaptional justice. I: Christiansen, H. och Townsend, A. (red.), *Introduction to occupation the art and science of living*, Prentice Hall, Ottawa, s. 329-354.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2017. Koulunkäynti ja opiskelu.Tillgänglig: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/fact_ktk_ktk1?row=measure-199594.&row=measure-200101.200345.200287.199398.200089.199281.187196.200386.200280.200144.200264.199843.200516.200573.199990.199851.199900.199350.199325.199937.199261.200129.199610.199682.199907.200283.199761.199503.199752.199884.202791.&row=187203L&column=time-199465&column=stage_of_stady-161293.161123.161219 Hämtad: 24.10.2018.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2017. Hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika. Tillgänglig: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/fact_ktk_ktk1?row=measure-200138.&row=measure-200101.200345.200287.199398.200089.199281.187196.200386.200280.200144.200264.199843.200516.200573.199990.199851.199900.199350.199325.199937.199261.200129.199610.199682.199907.200283.199761.199503.199752.199884.202791.&row=187203L&column=time-199465&column=stage_of_stady-161293.161123.161219 Hämtad: 24.10.2018.

Thing, L-F., Otteseen, L- S., 2013, Young peoples pesrpective on health, risks and physical activity in a Danish secondary school, *Health, risk &society*, Vol 15, s. 463-477.

Trost, J., 2007, *Enkätboken*, 3uppl., Studentlitteratur, Lund.

Ung i fokus, 2018. Tillgänglig: https://www.ungifokus.fi/start/ Hämtad: 21.10.2018.

Wilcock, A., Hocking, C., 2015, *An occupational perspective of health. Third edition*. Slack incorporated, Thorofare, NJ 08086 USA.

Wallgren, A., Wallgren, B., 2008, *Diagram-statistikens bilder*, Norstedts juridik AB, Stockholm.

Skeppholm, Lars Olov 2000. *Känslans intelligens och arbetet.* Wahlström & Widstrand. s. 404

BILAGOR

Bilaga 1/1

Data-bas	**Sökord**	**Träffar**	**Ar-tik-lar**	
Ebsco	Secondary school And Luxemburg	3	1	Esch, P., Boquet, V., Pull, C., Couffignal, S., Graas, M., lair, M-L., Lehnert, T., Fond- Hamant, L., Ansseau, M., 2011, Psycosocial risk and protective factors of secondarys school drop out in Luixembourgh: The protocol of an explotary case control study, *BMC public health,* Vol 11, s. 1471 – 2458.
Ebsco	Secondary School and losing interest	2	1	Frostad, P., Pjil, J-S., Mjaavatn, P- E., 2015, Losing all interest in school: Social participation as a predictor of the intention to leave upper secondary school Early, *Scandinavian journal of educational research,* Vol 59, s. 110-122.
ebsco	Teenagers and social exklusion or socially exkluded or social isolation	2	1	Hadland, R., Stickley, T., 2010, Community art project for exkluded teenagers, *Mental health practice,* Vol 12, s. 18-23.
ebsco	Discrimination, Secondary school, Sweden	4	1	Hinnerich Tyrefors, B., Höglin, E., Johannesson, M., 2015, Discrimination against students with foreign backgrounds: evidence from grading in Sweidsh public high schools, *Education Economics,* Vol 23, No. 6, s. 660 - 676.

Ebsco	Marginalization or social inclusion , secondary education, Norway	1	1	Kvalsund, R., Bele, I-V., 2010, Students with special educational needs – social inclusion or marginalization? Factors of risk and resilience in the transition between school, *Scandinavian journal of educational research,* Vol 54, s. 15-35.
Ebsco	Social acceptance, school, choosing classmates	1	1	Nepi, L.N., Fiovaranti, J., Nannini, P., Peru, A.,2015, Social acceptance and the choosing favourite classmates: a compariosn between students with special educational needs and typically developing students in a context of full inclusion, *British Journal of special education,* Vol 42, s. 320 – 337.
Ebsco	Secondary education danish or Denmark and health and young people	57	1	Thing, L-F., Otteseen, L- S., 2013, Young peoples pesrpective on health, risks and physical activity in a Danish secondary school, *Health, risk &society,* Vol 15, s. 463-477.

Bilaga 2

Anhållan om att få genomföra enkätundersökning

Bästa rektor,

Vi är två studerande från Yrkeshögskolan Arcada som studerar ergoterapi vid Institutionen för hälsa och välfärd. Just nu håller vi på med vårt examensarbete som fokuserar på hur elever i årskurs 9 upplever marginalisering inom skolmiljön.

Undersökningen är ett beställningsarbete av föreningen Ung i fokus, som har sitt fäste i huvudstadsregionen. Till föreningens uppgifter hör att arbeta med förebyggande åtgärder för ungdomar. Ung i fokus har olika program där huvudmålet är att stärka ungdomarnas självkänsla samt att skapa bättre sammanhållning i skolan. Vid intresse läs mera, https://ungifokus.fi/start

Målet med vårt arbete är att ge både er och Ung i fokus ett svar på hur nionde klassister upplever marginalisering inom skolmiljön.

Vi anhåller om att få genomföra insamlingen av data med frågeformulär hos er. För att uppnå ett resultat har vi utformat ett frågeformulär, som baserar sig på examenarbetets bakgrundsteori om bl.a. aktivitetsorättvisa och marginalisering. Frågeformuläret tar 10–15 minuter att fylla i och vi önskar att ca.50-70 nionde klassister i er skola kunde delta. Det hela skulle äga rum i er skola och under lektionstid. Vi är personligen på plats för att informera om vår undersökning och dela ut frågeformuläret. Vi önskar att genomföra datainsamlingen i maj 2018.

Det är frivilligt för eleverna att fylla i och de kan också välja att inte delta. Samtidigt är alla deltagare anonyma, icke igenkännbara och alla uppgifter behandlas konfidentiellt. Efter att examensarbetet är godkänt kommer frågeformulären att förstöras. Det är endast skribenterna samt deras handledare som har tillgång till materialet. När arbetet har presenterats och blivit godkänt kan ni få ett exemplar av slutarbetet som tack för er hjälp.

Examensarbetet handleds av ergoterapi lärare Tove Werner.

Bilaga 3

Ansökan om undersökningstillstånd

[redacted]

Ansökan om undersökningstillstånd

1 UNDERSÖKNINGENS NAMN	Elevernas upplevelsen av marginalisering inom klassen i årskurs 9	
2 ENHET SOM UNDERSÖKS	[redacted]	
3 BESKRIVNING AV UNDERSÖKNINGEN	Kort beskrivning av undersökningens innehåll och metoder (max 160 tecken). Bifoga undersökningsplan.	
	Sampling och insamlingssätt Enkät ~~intervjuer~~	
	Avsikten med undersökningen ☐ Pro gradu ☐ Licenciatavhandling ☐ Doktorsavhandling ☐ Annat lärdomsprov, vad? ☒ Annat, vad? kandidatavhandling Undersökningen beräknas vara färdig Hösten 2018	
4 GENOMFÖRANDE AV UNDERSÖKNINGEN	Finns det bland undersökningsobjekten personer vars deltagande i undersökningen besluts av vårdnadshavare eller intressebevakare.	☐Ja ☒Nej Om du svarade ja, berätta under Tilläggsuppgifter hur samtycke skaffas.
	Behandlar undersökningen personuppgifter?	☐Ja ☒Nej
	Skapas det ett forskningsregister som är baserat på personuppgifter?	☐Ja ☒Nej Om du svarade ja, fyll i blanketten Uppgifter om forskningsregister.
	Används det uppgifter ur existerande register?	☐Ja ☒Nej Om du svarade ja, precisera under Tilläggsuppgifter.
	Är undersökningen en del av en större undersökning/projekt?	☐Ja ☒Nej Om du svarade ja, precisera under Tilläggsuppgifter.
	Tilläggsuppgifter	

5 UPPGIFTER OM UNDERSÖKAREN	Undersökningen utförs av (strecka under kontaktperson) Niklas Heinonen, Daniel Bäckroos	
	Kontaktpersonens adress [redacted]	Telefon [redacted]
	E-postadress [redacted]	
	Organisation/enhet för vilken undersökningen utförs Arcada, yrkeshögskola	
	Undersökningens handledare/ansvariga ledare med kontaktuppgifter Tove Werner & Ingmar Sigfrids	
[redacted]	[redacted]	

6	Hur drar utvecklingen av stadens tjänster nytta av undersökningen? Främjar unges välmående
7 UNDERSÖKARNAS FÖRBINDELSE OCH UNDERSKRIFT	Jag förbinder mig att inte använda uppgifterna till skada för klienten, klientens närstående eller [redacted] överlåta personuppgifterna till utomstående utan att hemlighålla dem. Jag presenterar undersökningsresultaten så att enskilda personer eller familjer inte kan identifieras. Jag följer bestämmelserna i personuppgiftslagen och andra bestämmelser om behandling och hemlighållande av personuppgifter.
	Ort och datum 16.4.2018 Helsingfors
	Underteckningar och namnförtydliganden [redacted] Niklas Heinonen [redacted] Daniel Bäckroos Tove Werner [redacted] Ingmar Sigf.
8 BESLUT	☐ Undersökningstillstånd beviljas ☐ Undersökningstillstånd beviljas på följande villkor: Undersökningstillståndets nummer /20 ☐ Undersökningstillstånd beviljas inte, med följande motivering:
	Skicka den färdiga undersökningen per e-post till samma adress som denna ansökan om undersökningstillstånd. ☐ Sammanfattning ☐ Hela undersökningsrapporten
	[redacted]
	Beslutsfattarens underskrift
	Namnförtydligande
	Tjänsteställning

Beviljandet av undersökningstillstånd förpliktigar inte undersökningsobjekten att delta i undersökningen. Undersökaren ska alltid förhandla särskilt med de organisationer som är föremål för undersökningen om deltagande i undersökningen och om organisationens namn ska anges i undersökningsrapporten. Utförandet av undersökningen får inte störa undersökningsobjektets verksamhet.

9 BILAGOR Bocka för

- [x] Undersökningsplan
- [ ] Uppgifter om forskningsregister
- [ ] Annat, vad? _____

Bilaga 4

Enkät

Allmän information:

Denna undersökningen är en del av vårt examensarbete och vi gör detta för att ta reda på om ni anser att marginalisering (att bli utanför/illa bemött) är ett prblem inom klassen.

Samtycke:

Genom att besvara detta frågeformulär ger ni samtycke till att vi får använda era svar i vår undersökning. Allt material är konfidentiellt och er identitet kommer skyddas. Skribenterna samt handledaren är de ända som har tillgång till materialet. När arbetet är godkänt och presenterat kommer alla svarsblanketter förstöras.

Detta är en frivillig undersökning, om ni känner er obekväma eller inte vill fortsätta kan ni avbryta när som helst. Om ni avbryter kommer era svar inte användas i undersökningen.

Instruktioner:

Kryssa i en ruta per fråga, vilket påstående ni tycker är rätt.
I öppna frågan (sista fråga) ge gärna exempel/svar

Vilket kön är du?

Vilket år är du född?

Ingen i klassen känner sig utanför

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Alla har en vän i klassen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Om jag ser en klasskamrat ensam, tar jag med personen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag accepterar alla i min klass

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag väljer mina klasskamrater för deras intressen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag fryser ut klasskamrater på grund av olika intressen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag upplever att jag blir orättvist bemött av klasskamraterna

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag upplever att jag blir orättvist bemött av läraren.

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag upplever att min bakgrund påverkar hur jag blir bemött i klassen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag upplever att mitt kön påverkar hur jag blir bemött i klassen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Jag upplever att orättvist bemötande är ett problem inom klassen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Läraren arbetar för att minska problem inom klassen

- [ ] Inte alls
- [ ] Delvis
- [ ] Ingen åsikt
- [ ] Stämmer till viss del
- [ ] Stämmer helt

Bra stöd mot utanförskap är att tala med vänner

- [ ] Instämmer helt
- [ ] Instämmer delvis
- [ ] Vet ej
- [ ] Instämmer inte
- [ ] Instämmer inte alls

Bra stöd mot utanförskap är att tala inom klassen

- [ ] Instämmer helt
- [ ] Instämmer delvis
- [ ] Vet ej
- [ ] Instämmer inte
- [ ] Instämmer inte alls

Bra stöd mot utanförskap är att tala med kurator eller läraren

- [ ] Instämmer helt
- [ ] Instämmer delvis
- [ ] Vet ej
- [ ] Instämmer inte
- [ ] Instämmer inte alls

Det skulle hjälpa att skolan ordnar frivilliga tillfällen vart man får vända sig och diskutera utanförskap i grupp

- [ ] Instämmer helt
- [ ] Instämmer delvis
- [ ] Vet ej
- [ ] Instämmer inte
- [ ] Instämmer inte alls

Det skulle hjälpa att skolan ordnar frivilliga aktiviteter för eleverna som upplevt utanförskap

- [ ] Instämmer helt
- [ ] Instämmer delvis
- [ ] Vet ej
- [ ] Instämmer inte
- [ ] Instämmer inte alls

Stöd som jag anser att skulle fungera bäst mot utanförskap

- [ ] Tala med vän
- [ ] Tala inom klassen
- [ ] Göra stödgrupper för utsatta
- [ ] Vända sig åt personal (lärare eller kurator)

Hur tycker du att skolan skall jobba mer gällande frågor om dåligt bemötande eller att bli utanför?

Lång svarstext